

GEZELSCHAPSLEVEN TE GENT IN DE 19e BEGIN 20e EEUW (Vervolg)

f/ SCHIETEN MET VUURWAPENS

Het manipuleren van vuurwapens als hobby was enkel voor de welstellende burgerij weggelegd.

De oudste Gentse vuurwapenvereniging was de "*Gilde van Sint-Antoon*", waarschijnlijk in 1420 opgericht als gilde der kolveniers en kanonniërs. Haar reglement werd in 1488 door de schepenen goedgekeurd en door Keizer Karel in 1516 erkend, waardoor ze ook "Soeverein" werd verklaard. Aanvankelijk was ze een vereniging van burgers die de stad tegen onlusten en aanvallen van vreemde troepen beschermden. De leden oefenden zich met de haakbus op een deel der bolwerken aan Einde Were (Ekkerghem). Ontbonden tijdens de Franse Revolutie, werd haar lokaal verkocht. Vanaf 1802 kon ze zich echter als maatschappij laten gelden. (15)

Achter de Sint-Pieterskerk, aan de Schelde, kreeg ze een geschikt oefenterrein ter beschikking, behorende aan de stad. Haar lokaal was de herberg "De Korenbloem" op Ekkerghem. Tijdens de 19de eeuw organiseerde "Sint-Antoon" verschillende wedstrijden voor karabijnschutters. Vanaf 1895 deed ze tevens aan kleiduifschieten. (16) Daartoe huurde ze te Drongen, bij de Snepbrug een weide. Deze onderafdeling stond bekend als de "*Stand du Snep*".

In 1826 werd de schuttersmaatschappij "*Moed en Volharding*" (Courage et D evouement) opgericht. Haar lokaal konden we niet achterhalen.

De leden van de maatschappij "*Sint-Joris*", gesticht in 1847, oefenden zich in het schieten met pistool en karabijn. Aanvankelijk had ze een lokaal in de Tichelrei, maar even v or 1914 vergaderde ze in het Patershol, in de Kuiperstraat 4.

In 1857 ontstond de "*Fr eres d'Armes de Guillaume I*" en twee jaar nadien de schuttersvereniging "*Fr eres d'Armes de L opold I*". Hun vergaderlokaal is niet bekend, zoals trouwens bij heel wat van deze soortgelijke maatschappijen.

De 8ste juli 1866 richtten "*De Gentse Karabijners*" (Les Carabiniers Gantois) een schuttersfeest in tijdens hetwelk met de karabijn "Flobert" werd geschoten. De stichtingsdatum van deze vereniging was 1860.

De eerste kleiduifschutterij werd alhier in 1863 opgericht. Men oefende te Gentbrugge op een weide. Deze maatschappij fuseerde in 1902 met de "*Kleiduifschutters van Maaltebrugge*" (Soci t  du tir aux pigeons de Saint-

(15) Heins, M. beweert dat dit eerst in 1807 gebeurde. Zie: "Gand, sa vie et ses institutions" (deel 2).

(16) "Kleiduiven" zijn schijven van gebakken aarde, uit een katapult geschoten. Die schijven dienen als doel bij de schietoefeningen, hetgeen in bepaalde kringen nog steeds in gebruik is.

Denis) die in 1881 was ontstaan. Aanvankelijk werd geoefend op het koersplein van Sint-Denijs. Na 1883 gingen de oefeningen door op de Assels te Drogen.

De liberale schuttersvereniging "*Les Chasseurs-Eclaireurs*" (De Jagers-Verkenners) werd omstreeks 1870 opgericht. Ze stapte onder meer op in de stoet van de Pacificatieherdenking van 1876. Soortgelijke maatschappijen van officieren en onderofficieren van een bepaald regiment kwamen meer voor. Leden van de artillerieafdeling van de burgerwacht stichtten in 1873 de "*Société du Tir Sainte-Barbe*" (Schuttersmaatschappij Sinte-Barbara), genoemd naar de beschermheilige der kanoniers.

Vanaf 1 december 1877 kon men toetreden tot de schuttersvereniging "*De Toetsers*" die als kenspreuk had "Zonder Nijd". Men schoot er met de Flobertkarabijn en het lokaal was het café "A Sielbo" in de Tweebruggenstraat 35. Een jaar nadien werd de "*Moed en Volharding*" gesticht. Of was het een heroprichting van de naamgenote uit 1826? De leden van deze maatschappij vonden elkaar in "Het IJzeren Kruis" in de Sloopstraat 13 waar ze tevens hun schuttershandigheid demonstreerden.

"*Les Carabins*" was een vereniging door oud-cavaleristen gesticht. Ze bestond sinds 30 oktober 1881 en was aanvankelijk in het café "Saint-Arnaud" op de Kortrijksestraat 201 gevestigd. In 1885 was hun lokaal het "Café Francfort" in het Nieuwland 47. Bij de eeuwwisseling trof men ze in het café "Miry" in de Mirystraat 23.

Waarschijnlijk omstreeks 1885 ontstonden talrijke andere schuttersmaatschappijen.

De "*Union et Fraternité*" (Eendracht en Broederlijkheid) was een vereniging van gewezen onderofficieren. Hun lokaal was de "Taverne Royale" in de Kammerstraat.

De "*Comblain- en Flobertclub*" had haar zetel in "De Vlaamse Tapperij" op het Begijnhofplein 13.

De vereniging "*Geen Moed verloren*" vergaderde in café "De Vlasmarkt" op de Oude Beestenmarkt 6.

De schuttersmaatschappij "*De koninklijke Jacht*" werd genoemd naar haar lokaal "La Chasse Royale" in de Noordstraat 39. Omstreeks 1910 kwamen de leden echter bij elkaar in het café "De Karpel" in de Zwarte Zustersstraat.

In 1887 werd de "*Société d'Armes et de Tir*" (Wapen- en Schietvereniging) van het 1ste Legioen der Burgerwacht opgericht. De leden oefenden in de "Taverne du Centre" in de Walpoortstraat.

Met het inzicht met Flobertkarabijnen te oefenen, stichtten enkele garde-civieken in 1888 de vereniging "*De Gentse Schutters*". Twee jaar nadien telde ze reeds een 50-tal leden. Men hield één oefening per week. Tot 1892 was haar lokaal het "Café Rubens" in de Sint-Pietersnieuwstraat 12.

Tijdens het laatste decennium van de 19de eeuw werden nog verscheidene schuttersverenigingen opgericht. Zo hadden de "*Zondernaamschutters*" ca.

1890 hun lokaal in de Zondernaamstraat 38. De leden van "*De Scherpschutters*" oefenden toen in het "Café du Puits" op de Kortrijksesteenweg 124. De "*Mauserclub*" droeg de naam van het gehanteerde wapen. Haar lokaal stond in de Nieuwpoortstraat 34. De "*Cody Kring*" werd genoemd naar de befaamde Amerikaanse buffeljager Buffalo Bill. Deze vereniging vergaderde in een herberg op de Oude Beestenmarkt 3. De "*Rabotschutters*" oefenden omstreeks 1900 in het "Café du Rabot" in de Rabotstraat 86.

g/ PAARDEN- EN HONDENRENNEN

Wordt heden ten dage de paardesport door BLOSO aangemoedigd bij alle jongeren, gedurende de ganse 19de en het begin van de 20ste eeuw was deze sporttak enkel een "must" voor de afstammelingen der Westeuropese begoede families. Rijscholen waren er zowat overal in de grote steden, natuurlijk enkel toegankelijk voor deze die het konden bekostigen.

Te Gent, waar men reeds sinds de tweede helft van de 17de eeuw legermanèges kende, stichtte men op 19 maart 1838 een "*Société pour l'Encouragement des Courses et l'Elève des Chevaux dans les Flandres*", kortweg "*Société des Courses*" genoemd. Haar lokaal was gevestigd in het prestigieuze "Hôtel de la Poste" op de Kouter. In 1860 betaalde men 60 frank lidgeld 's jaars.

Men keek uit naar een uitgestrekte vlakte in de omgeving van Gent om er een paardenrenbaan van te maken. Het Sint-Denijsplein bleek het meest geschikt. De 14 april 1838 besloot het Gentse Stadsbestuur een jaarlijkse subsidie van 2.500 goudfranken te schenken en tevens de kosten van de renbaan op zich te nemen!

Alles ging blijkbaar snel want begin juli 1838 grepen dààr de eerste harddrijverijen plaats. De entreekaarten kostten 10 en 20 frank. De luxeéquipes moesten 5 tot 8 frank neertellen (al naargelang het aantal paarden) om binnen de omheining te rijden.

Tot vóór 1914 werden er paardenrennen ingericht gedurende eerst twee, later vier dagen van de Gentse Feesten. Vanaf 1905 kwam de hippodroom "Westveld" te Sint-Amandsberg concurreren. Deze renbaan was ingehuldigd in april 1885. (17)

Ondertussen was in 1853 de "*Cercle Equestre*" gesticht. De oefeningen en festiviteiten gebeurden in de "Manège Visser" in de Bagattenstraat 11. Daar werden voornamelijk paardedressuurwedstrijden gehouden. Doch aan 't eind

(17) Het koersplein "Westveld" werd ingericht op de gronden van de familie de Burbure de Wezenbeek.

Naast de hippodroom die uit twee delen bestond (een deel voor de "platte harddrijverijen en een tweede voor de "steeple-chases" of wedren met hindernissen) waren er tribunes met o.m. het comitésalon, de weegplaats, het buffet en de "gentlemen and jockeyroom". De stallen stonden in de nabijheid der tribunes.

van de 19de eeuw vergaderden de leden in de Lammerstraat 13.

De maatschappij "*L'Union Sportive*" in 1895 door Gentbrugge en Ledeberg opgericht, organiseerde paardenrennen op het militair oefenterrein, toen gelegen bij het huidige Arsenaal te Gentbrugge. In 1908 werden op het plein van A.A. La Gantoise, twee dagen harddrijverijen ingericht, een uitsluitend mondaine bedoening!

Omstreeks 1900 kwamen te Gent de hondenrennen in de mode. Twee clubs blijken belangrijk geweest te zijn: de "*Dog Racing Club Gantois*" die haar lokaal had in het "Hotel Rubens" in de Sint-Pietersnieuwstraat 12 en de "*Dog Coursing Club der Vlaanderen*", gevestigd in "Café Central Tienda Wine C^o" in de Vlaanderenstraat 41.

h/ ROEIEN EN ZEILEN

Sinds de tweede helft van de 19de eeuw diende het zondagsgeld der begoede jongeren tussen de 15 en 18 jaar gebeurlijk tot het huren van roeibootjes bij de eigenaars van de guinguettes aan de Leie. Roeien was als sport in de mode gekomen sinds de stichting te Gent van de "Regatten".

De 23e april 1846 werd immers de "*Société des Régattes Gantoises*" opgericht, met als doel de roeisport te propageren. Reeds op 5 juli van dat jaar organiseerde deze vereniging een roeiwedstrijd in het Dok, de eerste manifestatie in haar soort alhier. De roeiers waren fleurig en kleurrijk uitgedost. Sommige équipes droegen roze of blauwe, gestreepte hemden, een witte broek en een "canotier" met wapperende linten. Andere hadden witte hemden en broeken, blauwe of rode vesten (gilets) en hoeden in ciré of wasdoek.

De vlag van de "Gentse regatten" was wit en groen waarop, in goud geborduurd, de initialen R. en G. prijkten.

Het lokaal bevond zich aanvankelijk op de Elyzeese Velden, doch vanaf het begin van de 20ste eeuw vergaderden de actieve en ereleden in het lokaal "De Zwaan" op de Noordkaai 37.

In 1871 kwam de "Club Nautique" tot stand. In het begin lag haar lokaal ook in voornoemd café; later vergaderde men op de Bijlokekaai en tegenwoordig langs de Watersportbaan. De "Club Nautique" deed jaarlijks mee aan de regatten op Hemelvaartdag te Kluizen-Terdonk, op het kanaal van Terneuzen.

De "*Sport Nautique*" werd twaalf jaar nadien gesticht. Haar loodsen lagen aan de Overzet aan de Leie bij Einde Were. Ook zij liet ca. 1960 een eigen clubhuis optrekken langs de Watersportbaan.

Deze vereniging kwam eveneens in competitie tijdens de traditionele Terdonkwedstrijden.

Samen met de "Club" won de "Sport" in 1906, 1907 en 1909 de fel begeerde "Great Challenge Cup" tijdens de Royal Henley Regatta, sinds 1839 op de Theems betwist. Zij ontvingen achtereenvolgens de prijspenning "Great

Challenge Cup" en deze van "Henley". (18) Bij hun terugkeer in 1909 werden ze in het Zuidstation te Gent vereerd met een "Hulde aan de Gentse Vaarders", uitgevoerd door het Gentse "A capella-ensemble" onder de leiding van Emiel Hullebroeck. Napoleon Destanberg was de auteur van de tekst.

De "*Royal Sailing Club*" (van Gent) werd omstreeks 1890 gesticht. Uitsluitend opgericht voor de "upper ten", aanvaardde men slechts één eigenaar per boot en betaalden in 1908 de aangeslotenen 10 frank entreegeld en een jaarlijks lidgeld van 25 frank. Haar lokaal was gevestigd op de Kouter 16 in de verfijnde gelegenheid "The Excelsior Wine C°".

Eveneens omstreeks '90 ontstond de "*Yacht Club*". Daar betaalde men jaarlijks 12 frank lidgeld. De eerste toetredingsvereiste was eigenaar te zijn (of mede-eigenaar) van een zeilboot. De leden vergaderden in het "Hôtel Royal Victoria" insgelijks op de Kouter.

i/ ZWEMMEN EN VISSSEN

Tijdens de vorige en in 't begin van deze eeuw konden weinig personen zwemmen, zeker in de steden. Op school kwam daar niets van terecht. Tenzij men iemand kende die het kon, was men steeds aangewezen bij de redders in de toen bekende zwembassins.

Dat kostte evenwel nogal wat en de kans om het op een behoorlijke manier te leren was alweer weggelegd voor de kinderen uit de "betere" klasse. Deze konden zich wenden tot de ca. 1900 opgerichte clubs.

Vissersgezelschappen zijn er waarschijnlijk meer geweest, doch enkel over een paar vonden we informatie.

De "*Ghent Swimming Club*" ontstond omstreeks 1900. Men oefende in het open zwembassin "Het Strop" en men vergaderde in het "Hotel Ganda" op de Brabantdam.

De "*Swimming Club*" van Ledeberg werd toen ook gesticht. Waar ze oefenden, is niet bekend, doch hun lokaal stond op de Vooruitgangplaats 6 te Ledeberg. De redders der Gentse zwembassins "Van Eyck", "Het Strop", en "Tolhuis" verenigden zich in de Gentse "*Reddersmaatschappij*", opgericht omstreeks 1870 en mettertijd "Koninklijk" gepromoveerd. Haar lokaal bevond zich op de Kouter 11.

In het centrum van de stad bestonden zeker twee vissersgezelschappen. De ene was de "*Fishing Club Gantois*" die vergaderde in het "Café des Arts" in de Schouwburgstraat 8. De tweede heette "*Onder Ons*". Haar leden kwamen bij elkaar in het "Café de l'Opéra" eveneens in de voornoemde straat.

Lode HOSTE
(t vervolgt)

(18) Gentse Penningen: op. cit., p. 101/102/115.